

וספרות הילדים

לאה גולדברג

بحث مقدم من قبل:

م.م. رعد حسن علي/كلية الآداب/جامعة واسط

م.م. عباس سليم زيدان/كلية الآداب/جامعة واسط

הקדמה:

ראשון: חייה וסימני יצירותה בקצור:

לאה גולדברג (נו 1911, קובנה), משוררת, מספרת ומבקרת עברית. למדה פילוסופיה ושפות שמיות באוניברסיטות קובנה, ברלין ובון. (1) נולדה בעיר קניגסברג שברוסיה וגדלה בקובנה שבליטא... עם פרוץ מלחמת העולם הראשונה גלתה משפחתה לרוסיה, שם נולד אחיה עמנואל, בטרם מלאה לו שנה חלה התינוק בדלקת קרום ה מוח ונפטר, זכר האח המת הוסיף ללוות את גולדברג כל חייה, הם חוזרים מלוויה, צעדי היגון מתונים, הדלת תחרוק מיד, על עיני הילדה שראו את המוות פנים אל פנים האהילה היד " - כך תיעדה את הזכרון שנטבע בה. (2) גם כן היא נהגה לערוך טקס קבורה באדמה ליצירות שלהא הייתה מרוצה מהן, כשהיתה בת שמונה התפרצה אצל אביה מחלת נפש שהביאה לפרידת ההורים ולירידת המשפחה מנכסיה, בבגרותה התאהבה אהבה אילמת ונואשת בגברים צעירים ממנה, שבדרך- כלל לא היו מודעים כלל לרגשותיה כי היא לא הייתה אישה יפה. (3)

עלתה לארץ (ב- 1935) באותה שנה הופיע ספר- שיריה הראשון (טבעות עשן).. בארץ עבדה כעורכת ומבקרת, כיום מרצה לספרות כללית באוניברסיטה העברית בירושלים. גולדברג הישגה הבולט ביותר - היעדר חציצה מלאכרתית בין המובע ובין צורת - ההבעה, נטייתה הטבעית אל ניתוח החזיונות אינה עומדת לה למכשול במיצוי כביכול- ספונטאני רצוף רגש בלתי- מזויף. כמה נימים רומאנטיות מורעדות בשירתה גם כשהן מתגלות בהיסח- דעת גמור, במוטיבים שלה בולטת הטעמת האוניברסאלי, זה החורג ממסגרת של צביון מקומי או תקופה. (4)

גולדברג כתבה רומן וסיפורים קצרים , ספרי עיון , מסות ומחזות , ובהם "בעלת הארמון" , העוסק בשואה.(5) גם כן היא כתבה מאות שירים ופזמונים- למבוגרים ולילדים .. גולדברג לא התחתנה ולא הביאה ילדים לעולם אבל היא קשרה קשרים אמיצים עם ילדים רבים , התכתבה אתם וכתבה למענם שירים , סיפורים וחרוזי קומיקס .. היא ערכה עיתונים להם , לימדה בבית- ספר , ותיבת הדואר בביתה הייתה תמיד מלאה במכתבי ילדים , היא ענתה לכולם ושמרה את אלפי המכתבים שקיבלה מקוראיה הצעירים .(6) חייה של לאה עברו עליה בבדידות רבה , היא חלתה במחלת הסרטן ונפטרה בינואר (1970) והיא בת 59 שנה בלבד , לאחר מותה קיבלה אמה , צילה , בשמה של לאה ז"ל את {פרס ישראל לספרות יפה} .(7).

שיני: הבנתה של ספרות הילדים ומטרותיו :

ספרות הילדים היא ענף ממקצוע הספרות , ספרות זו נתפסת כאמנות בעלת אוריינטציה חינוכית , סופרים ומשוררים שונים מעבירים בעזרת יצירותיהם לילדים מסרים חברתיים , פסיכולוגיים ופוליטיים , זאת במסווה של משל וסיפור . הביבליותרפיה (כלומר- ריפוי באמצעות קריאה) , הנו תחומה המשתמש בספרות הילדים לצרכים שמעבר למטרות החינוכיות המקובלות .. פרוש המושג הנו עזרה , סיוע נפשי באמצעות הספרות , זהו טכניקה טיפולית שמטרתה להביא להבנה , להתפתחות תקינה ולגדילה אישית .(8)

בדבר אחר ספרות הילדים בהיותה סמל של החיים התרבותיים , היא ספרות המשביעה את הצרכים של הילדים ואת תחומי ההתעניינות החיוניים שלהם , עליה לספק חוויות אשר מחדדות את הראייה הפנימית והתובנה של הילד את עצמו , בשעה שהוא קורא ומחפש את עצמו בסיפורים לצורך הזדהות ; לספק חוליות של קישור וגישור בין הדורות ; להדגיש נושאים שיש בהם "אינטרסים" טבעיים לילדות ; לחקור תכונות שונות , ערכים , דרכי החיים בתרבויות שונות בעבר ובהווה , לתת משמעות לחיים הכלליים בעולם הגדול .(9)

עד תחילת המאה ה-20 נכתבו ספרי ילדים בידי סופרים ומשוררים שרוב עיסוקם היה כתיבה למבוגרים , חלק ניכר מספרי הילדים היו עיבודים של סיפורי עם , דרשות דתיות או עיבודים של ספרים שנועדו במקורם למבוגרים .. בסוף המאה ה-19 נעשתה ספרות הילדים עשירה ומגוונת יותר מבחינת הנושאים וסגנון הכתיבה , אולם רק במאה ה-20 הופיעו סופרים ומשוררים הכותבים

רק או בעיקר לילדים .. התפתחות זו באה בד בבד עם התפתחות החינוך הממלכתי ברחבי העולם .
(10)

כוללת ספרות הילדים סוגים שונים של כתיבה , אפשר למצוא בה סיפורים שונים של כתיבה , אפשר למצוא בה סיפורים היסטוריים , העוסקים באנשים ממשים מן העבר ומן ההווה , וכן סיפורים ריאליסטיים וסיפורים פנטסטיים .. יש בה סיפורים על חיות , על מכונות , על ספורט , על טבע ועל המצאות , כמו גם סיפורי מעשיות . יש בה סיפורי מדע בדיוני , שירה ועוד ועוד . (11)

ספר הילדים הראשון שהופיע בדפוס ונועד לילדים נקרא "העולם הנראה" הוא נכתב בגרמנית בידי עמוס קומניוס (1592-1670) בספר נכללו תמונות של כל החפצים ו המעשים העיקריים הנכללים בעולם של בני האדם . (12)

שירי הילדים של לאה גולדברג:

גולדברג הייתה משוררת חוצת דורות – אריכות ימים אפשרה לה זאת .. היא אולי מזוהה ביותר עם כתיבתו של דור תש"ח , למרות שרב השוני על הדומה בכתיבתה .. היא המשוררת הראשונה שהצליחה להתברג לצמרות ולהשאר בה ללא עוררין , בין-היתר בגלל ענפות כתיבתה , ויכולותיה הבלתי-מעורערות בתחום העיון . (13)

שיריה של גולדברג כתובים בסגנון מודרניסטי , בהשפעת האסכולה ה" אקמאיסטית " הרוסית , אין בהם סגנון רטורי גבוה , האופייני לשירה בת זמנה .. שפתה סימבוליסטית אך פשוטה , רוב שיריה ליריים , היא לא כתבה שירה אידיאולוגית ולא עסקה בנושאים יהודיים . (14) חלק ניכר משיריה הולחן והפך להיות חלק מהותי מהתרבות המוסיקאלית בישראל , במובן מסויים זה הפך את שירתה של גולדברג לנראית מעט שטחית , רוקדים איתה ריקודי עם , אחרי הכל ; אבל עיון בשירתה מראה , לטעמי , שאין שיר שטחי אחד בתוך כתביה ... שירי הילדים שלה שרדו את מוראות הזמן וזהו הסימן הטוב ביותר לאיכות . (15)

בשיריה הרבים לילדים יש קסם מיוחד ושובה לב , עם שילוב של אסתטיקה , הזדהות עמוקה עם עולם הילדות , התבוננות נבונה בעולם הסובב את הילד , הומור מלבב ומוסיקליות ססגונית ; גם כן שיריה לילדים מצטיינים בשלמות קלאסית כמעט של מבנה פיוטי וחריזה ובמזיגה של דמיון ומציאות . (16)

לשיר הילדים סוגים רבים , גם כן לו מטרות רבות ; רוב שיריה של גולדברג לילדים הם שירים ליריים, גם לה שירים לילדים פסיכולוגיים כמו שיר (הילד הרע).

השיר "הילד הרע" הוא שיר פסיכולוגי מובהק , במרכזו מצב נפשי סוער של דובר- ילד, שקרוע בין שני כוחות שפועלים בתוכו , על מנת להתמודד עם אפיזודות של זעם ואיבוד שליטה מעדיף הילד לפצל את עצמו בין "האני הטוב" לבין "הילד הרע" שנכנס לי ב פנים בכך ניתן ביטוי למנגנון הנפשי של זריקת הרע החוצה והשלכתו על הזולת .(17) גולדברג פתחה את השיר ב :

הייתי היום בבית הדודה;

אמרתי "שלום" ואמרתי "תודה",

אמרתי "סליחה" ו "בבקשה",

שאלתי תמיד: "זה מותר?את מרשה?"

ואינני יודע כיצד זה קרה-

לפתע נכנס בי הילד הרע

ואמרתי: "את טפשה!". (18)

בכתך זה גו לדברג מלמדת את הילדים המוסרים היומיים הבשוטים כמו : השלום, התביעה המוסרית , התגובה הדדית עם ההורים וקורת- רוח במעט... גם כן בשירה זו יש השוואה בין הילד הרע והטוב ואיך הילד מוכיח להוריו שהמעשים הרעים אינם מיצירתו אבל משום רוח איבה שנכניסה בו, והוא אינו יודיע איך זה קרא .

בכיתך הבא משירת (הילד הרע) גולדברג תבהיר לכמה ממושגי חיינו המשפחית היא אומרת :

(ואמא שלה כעוסה ואמרה "פרא אדם איום וגורא"

וסבתא שלה יצאה ואמרה :

"אל תבכי את יודעת שגד ילד רע" אז אמרתי לה: "חמורה"

באמת זה אים:הם אינם מבינים-זה הילד הרע שנכנס לי בפנים.....

ליך מפה אני מבקש אותו,

כי אני רוצה לגרש אותו

אבל הוא נטפל ונטפל

כבר נסיתי הכל אבל אין לי בררה

מה לעשות בו בילד הרע?

או אולי-כשקצת אגדל-יעזוב אותי וחסל?) (19)

הנה המשוררת רוצה להלמיד את ילדים שההורים לא מסכימים לילדיהם להיות רמיאיים והם כועסים כאשר יהיו מטופשים .. גם כן בכתך זה נקראה התקוממות פנימית בין הילד ונפשו לגרש את רוח הילד הרע שנכניסה לו למען ישור הוריו .

מהתרומות האחרים לשירת הילדים היא התפתחותו הקוגניטיבית , מבחינה זאת ספרות הילדים מפתחת את כושר הריכוז ומרחיבה את אוצר המלים ..שירת הילדים יכולה לסייע בזכירת מילים ובזיהוי תבניות של מלים ומשפטים , מעל גיל ארבע הספרות לילדים משמש להם אמצעי להכיר מקומות אחרים בעולם ולהפעיל את דמיונם . (20)

שיר (בואו עננים) מהשירים הבולטים לגולדברג שהיא רוצה מתוכה לסייע את הילדים למען התפתחות את הקוגניטיבית , היא פותחת את השירה ב:

(באו עננים)

הבו גשם לגנים

טיף טיף טיפותי

גשם, גשם לשדותי

לשיבולת, לאילן

הני עננים

גשם, גשם בגנים

טיף, טיף טיפותי

גשם, גשם לשדותי

לשיבולת, לאילן

ולפרח הקטן שבגן . (21)

אנחנו רואים כי השירה זות מהשירים הליריים היפים שמקשרת את הילד ים ומעברת אותם באורח ישיר לטיבע היפהפיה .. שהגשם, שדות והעצים גם כן גולדברג מדברת עם הענים ותובעת מאותם להגשים על הסדות בלשון קל וסגנון מליצי יפה .. היא משתמשת במלים ומשפטים מהירים להבנה מטעם כל הילדים ומפתחת את סכלם כי הפרחים והעצים נמצאים בחקלאים והסדות והם זקוקים לגשם למען יתקימו ויגדלו .. לעומת זות גולדברג נותנת את הילדים בשירה זות תחושה יפה בחיים

שיר של גולדברג היא גל כוח עצום , שיריה רלוונטיים עד היום .. ציניים וצורמים , חיים ונושמים אנשים ממשיכים להזדהות עם אהבתה המרכזית ביצירותיה , אהבותיה הנכזבות , כאביה הפיזיים והנפשיים. (22)

אף מהמטרות העיקריות לספרות הילדים היא התפתחותו החברתית של הילד וליצירת מערכת ערכים , ומשקפת את האידיאולוגיה , את השקפות העולם ואת הנורמות החברתיות השולטות בחברה ובתרבות מסוימת , גם כן ספרות זאת היא כלי לעצוב טעמו הספרותי של הילד ו להכנתו לקראת מפגש עם עולם הספרות למבוגרים. (23)

שירת (כובע קסמים) מלמדת את הילדים איכות החשיבה מול העתיד הצפוי , גולדברג כתבה את השירה בסגנון קל ושפיר .. השיר מבטא רצון של כולנו ובמיוחד הילדים , שמש אלות ליבנו יתגשמו בצורה פלאית ובקסם , השיר קלאסי ואוניברסלי ונכון בכל עת וזמן פשוט נהדר . גולדברג פותחת את שיר (כובע קסמים) ב:

(כל הימים, כל הימים

חולמת אני על כובע קסמים.

כובע קטן, מקושט נוצה,

העושה כל מה שאני רוצה.

אחבוש אותו ואומר למשל:

"כובע, עשה שאני אגדל"

והנה מיד הנני עולה;

וגופי מתמתח ואני גדולה.....). (24)

השיר המיתולוגי הכל כך אהוב של לאה גולברג , חוזר אלינו בלבוש חדש . השיר נשאר בדיוק כפי שהיה , מבטיח מילוי משאלות ומקיים בלשון פשוטה ונקייה שאין בה מילה מיותרת , וחרוזים קלילים ומדויקים שכאילו נשלפו לגולדברג בפשטות . הפעם רק האיורים חדשים מעשה מכחולה של רינת הופר. (25) איזה ילד היה מסרב לכובע קסמים או לשרביט פיה או לדג זהב או לכל חפץ או דמות שיכולים לממש משאלות ולהפוך ילד קטן למישהו גדול וחשוב בעולם הענק והמסובך בו אנו מתפקדים . זו הנחמה של הילד : לשאוף לחוזק ולשליטה במקום בו הוא עצמו קטן ונשלט . אפשר לומר ש זהו שיר אכסיסטינציאליסטי לילדים . כובע הקסמים מציע חלופה נסבלת למציאות

בלתי נסבלת. הוא מאלץ את הקטנים להתכנס פנימה ולחשוב מה באמת הם רוצים , ובכך הוא מוציא החוצה את הבעיה ומספק לה פתרון מידי. (26)

במובאה האחר של שירת (כובע קסמים) גולדברג אומרת :

(הכל מסתכלים ביראה וכבוד,
כי הרי אני גדולה עד מאוד.
ואמא בערב כבר לא תאמר:
"לכי לישון, כבר מאוחר"
ואבא לא יגער במלים:
"אל תתערבי בשיחת הגדולים"
.....) (27)

הילדה שבשיר, ביקשה שתגדל מהר ותהיה גדולה , שהכובע יהפוך לאוניה וייקה אותה מסביב לעולם. הילדות של היום מעדיפות לה פוך בעצמן לבעלות שליטה . אחרי שהכובע יהפוך ילדה לפיה היא לא תזדקק לו יותר ותוכל לעשות את הקסמים המופלאים בעצמה. (28)

בסוף אנחנו יכולים לאמור בקצור שבמובאה הראשון לשיר (כובע קסמים) גולדברג חזרה תוכו של הילד והיא מקווה לסגת את חלומות הילדים מתוך שמוש כובע קסמ ים אשר יכולה להשיג כל הדרישות והתקוות שחושבים בה הילדים כשאומרת (העושה כל מה שאני רוצה).

במובאה השני לשיר גולדברג גם כן מגלה על כמה מרצונותו של ילד כמו (הכל מסתכלים ביראה וכבוד) גם כן היא מלמדת את הילד כשהוא יגדל יהא אדם כבד ויקבל מוסרים מיוחדים ויודיע מתי ילך לישון ומתי ידבר ועם מי ידבר .

סיפורי הילדים של לאה גולדברג :

הנה אנחנו מדברים על סיגנונה הספרותי של לאה גולדברג בכתיבת סיפורי הילדים .. גולדברג כתבה הרבה ספרים שכוללים סיפורי ילדים מהספרים האלה ספר (ידידי מרחוב ארנון) .

הספר מתאר חבורת ילדים שגרה בס מוך ללאה ברחוב ארנון שבתל אביב ואת מעלליהם ..הספר כתוב בשפה רהוטה ועשירה המסבה הנאה רבה לקורא ביחוד בשל השילוב שלה עם הסיפורים המרתקים והקולחים . אנו ממליצים בחום להורים שיתנו לילדיהם לקרוא ספר זה בשל העושר

המילולי שיש בו והגילוי מחדש של שפה שלימה ופוריה שילדינו בדור זה כבר לרוב אינם מכירים וחבל. כאשר ילד קורא ספר כזה בקטנותו כשיהיה אדם בוגר יש סיכוי רב יותר שלא יסתפק בספרים הכתובים בעברית רדודה ואף אוצר המילים שלו יהיה מלא והבעתי יותר. (29)

" ידידי מרחוב ארנון " כולל ארבע סיפורים מסיפורים אלה סיפור (הבית מס 15 ברחוב ארנון). סיפור (הבית מס 15) הוא סיפור ריאליסטי מספר על החיים היום יומית לחברת רחוב ארנון גולדברג פותחת את הסיפור ב: (רחוב ארנון איננו הרחוב הגדול ביותר בתל - אביב, אדרבה, רחוב קטן הוא, כמעט סימטה. התנועה בו מעטה, אוטו - קומתים אינו עובר בו, ולא כל אבטובוס אחר. רק מכוניות קטנות נוסעות בו, ופעם בפעם אוטו-משא. ולפי שאין התנועה רבה ברחוב זה, רבים בו הילדים. כי אבא ואמא אינם מפחדים, שמא ידרסו ילדיהם, ומותר להם לסחוק בחוק.

הבית מס 15 ברחוב ארנון איננו הבית הגדול ביותר והי פה ביותר באותה סמטה. בית פשוט ולבן הוא, צר ומאריך, בן שלש קומות ומרפסות רבות, יש בעירנו בתים כאלה לרוב). (30)

במובאה אלה גולדברג מתארת את מקום התרחשויות של סיפור והוא רחוב ארנון. היא מספרת כי הרחוב זה נמצא בתל-אביב ומתארת כל פרטי המקום מן תנועת המכוניות ה לאטה ומשום זה כל הילדים הגרים במקום אלה יכולים לסחוק ברחוב בלי בדיקת הורם להם. כי גולדברג אומרת במובאה העובר (כי אבא ואמא אינם מפחדים) כי אין מכוניות רבות ברחוב.

אחר כך מתחילה המספרת בתיאור הבית מס 15. היא אומרת כי הוא בית פשוט וצבעו לבן וסיוז צר אבל הוא ארוך וכולל שלוש קומות ומרפסות רבות.

אחר כך גולדברג מגלה על גיבורי סיפורה בסיגנון אמנותי קל ושפה רהוטה. היא יש לה דרך האפיון מיוחד בה כי היא לקחה את נושא הסיפור מהחיים היהודית הריאליסטית בעיר.

היא מספרת בצטוט הבא על הסימנים החוציים לשתי דמות הראשיות בסיפור בסיגנונה המיוחד. סיגנון זה דומה כמעט לסינונים שישתמשו בו שאר הסופרים בסיפורי מבוגרים. כי גולדברג הסיפור הם שני ילדים אחים תאומים בני חמש שנים רותי שם האחות ויונה שם האח, גולדברג מתארת אותם ואומרת (לפני כשלוש שנים גרו בקומה ב אח ואחות תאומים. רותי ויונה. שניהם קטנטנים, רזים, בהירי-שער ובהירי-עינים, ונמשים צהובים ועליזים זרועים לרוב על פניהם, ביחוד מסביב לאף הקטן ממש כאותו כפתור בפעמון חשמלי. רותי היתה טפ-טפה גדולה מיונה. ואין פלא, הרי היא קשישה ממנו חצי שעה!...) (31)

אחרי לכך גולדברג חדרה לתוכה של גיבורי ה סיפור (רותי ויונה) היא מתארת אותם תיאור פנימי ופסיכולוגי...במובאה שעברה המספרת מרכזת על התיאור החוצי לגיבורים אבל בצטוט הבא היא מתארת את סימנים פנימיים לגיבורים היא אומרת (רותי ויונה אהבו מאד סוכריות...אהבתם של רותי ויונה את הסוכריות היתה אהבה מיוחדת במינה : עזה, נלהבת עד לסירות-נפש..אבא ואמא של התאומים לא מצאו לנכון לפניהם לפטם אותם בסוכריות מן הבוקר עד הערב...)(32)

תיאור ההוא חשוב מאד לקוראים ובמיוחד הילדים למען הבנת כל קראי הסיפור .. אנחנו נראה כי השפה רהוטה וסיגנון קל , וסימנים אלה כמו שאמרנו למעלה היא סימנים פולטים מאד בספרות הילדים..בכל אופן הצטוט זה הוא הקדמה עיקרית לאירועי הסיפור כי יש קישור ישיר בין התיאור ההוא לבין אירועי הסיפור .

אירועי הסיפור מתחילה כאשר מצא יונה גרוש לבן (יום אחד שחק יונה בחול עם שכנתנו דליה, ורותי ישבה לבדה על המדרגות והתבוננה בתמונות של איזה ספר. ולפתע נשמעה צוחה איומה של יונה:

- רותי, רותי! בואי הנה! בואי מהר!

רותי קפצה ממקומה ורצה. יונה עמד לפניה חור מהתרגשות, אפלו הנמשים שעל חטמו החוירו, והושיט לה יד, ובידו מטבט :

- הביטי, מצאתי גרוש לבן בלי חור!

בדקה רותי את המטבע ופסקה :

- זה לא גרוש. זה שילינג!.....)(33)

גולדברג מספרת בסגנון ה (אני) כשהיא אומרת בתחילה (עם שכנתנו דליה) ..בצירוף הקורא מוצה

כי גולדברג מספרת על אירועי הסיפור מתוך שמושה לגורם הדיאלוג הקצר הישיר בין האחים

רותי ויונה ..המספרת ממשיכה בגילוי לחשיבת האחים מתוך הדיאלוג וגים עד גימור

הסיפור.מהאידיאות העיקריות הפשוטות שיהועלה מטעם הילדים היא : הם הססו לאכול את

הסוכריות שקנו אותן מהחנבני בכסף שימצאו אבל הם רצאו לנטוע את הסוכריות באדמה כמו

הפירות והירקות כי יקבלו הרבה מאותן כמו הוא בדיאלוג הבה :

(אמר יונה בגאווה, ופתאום קרא:

- אני יודיע, אני יודיע!

- מה לעשות בסוכריות!

- נו?

- نزرע אותן! נזרע אותן באדמה , ואחר-כך יצמחו הרבה – הרבה סוכריות , ולא נלך עוד לקנות סוכריות בחנות, תמיד נקטוף אותן בגנה ותמיד, כשנרצה, נוכל לאכול!
- טוב אמרה רותי). (34)
- בקיצור תוכן הסיפור הוא ללמד את הילדים לחסוך את חפציהם ובמיוחד הכסף למען לא יזקקו לאחרים . כי בני אדם צריך להוציא כסף בשיעור התקיימו ולא יפזר כל מה שהוא רכוש .

המסקנות :

- 1 - גולדברג משוררת ומספרת עברית היה לה תפקיד חשוב מאד בהתפתחותו של ספרות הילדים העברית .
- 2 - היא כתבה ספרות (שירים וסיפורים) לילדים כוללת ענינים רבים ושונים מכיפים כל תחומי חייו של הילד.
- 3 - אפשר לומר כי גולדברג יכלה להגיע כל אידיאותה לילדים מתוך יצירותה הספרותית בסיגנון קל ושפה רהוטה.
- 4 - ביצירת גולדברג הספרותית יש נטיה לחזק את הדימוי העצמי של הילד ומעודדתו לבטא את מחשבותיו ורגשותיו הקשים ומלמדות אותו לקבל את עצמו כפי שהוא .
- 5 - גולדברג משתפת עם הוריו של הילדים גם כן עם מוריהם בבית הספר בחינוך אותם מתוך כל המוסרים, הלמודים והתחושים היפים הנמצאים ביצירותה הספרותיים .

הסיכום:

מחקר זה מתעניין בספרות הילדים כפי שהוא מדגים את תשומת לבם של סופרים יהודים ליהודים זה חשוב סוג של ספרות, אשר משפיע על המוחות ואת הלבבות של הילדים לגידול החינוך אידיאולוגי ומוסרי מצאו דרך במחקר זו שלא גולדברג מהסופרים שהיו מעוניינים בכך סוג של ספרות שהיה אחד הסופרים המשפיעים ביותר . מיוצר הסיכומים של שירה ופרוזה במגוון נושאים לילדים אנחנו ציינו כי היתרונות של סוג זה של ספרות נמצא במגרש של סופרים היהודים.

الخلاصة:

يهتم هذا البحث بموضوع أدب الأطفال، ذلك الأدب الذي كان محل اهتمام الأدباء اليهود، لأنهم كانوا يعلموا أهمية ما لهذا النوع من الأدب من خلال تأثيره المباشر على عقول الأطفال وقلوبهم من خلال تطوير قابليتهم التعليمية، النفسية والأخلاقية .
وأنا نجد ان الأدبية اليهودية لينا كولد بيرك من الأدباء الذين اهتموا بأدب الأطفال حيث كان لها الأثر الكبير في تطور هذا النوع من الأدب، من خلال نتاجاتها الأدبية من الشعر والنثر التي تضمنت مواضيع مختلفة ومفيدة للأطفال ، والمتتبع يلاحظ أن تطور وتفوق هذا النوع من الأدب إلى حد ما موجود عند الأدباء اليهود .

Abstract

This research is interested in children's literature as it demonstrates the attention of Jewish writers in this Important type of literature, which affects the minds and hearts of children for upbringing education Ideological and moral , Also found through this research that Leah Goldberg of writers who were interested in this Kind of literature and was one of the most influential writers. Is produced totals of poetry and prose In a variety of topics for children At last We noted that the advantages of this kind of literature was found in a lot of Jewish writers.

השולים:

- 1 - האנציקלופדיה העברית, כללית, יהודית וארצישראלית, כרך עשירי, ירושלים, תל-אביב, 1951, עמ. 384.
- 2 - <http://www.ynet.co.il/yaan/0.7340.1-10514-MtA1MTRfMZJ5NDCVMDZfMTO4NI...>
- 3 - <http://www.ynet.co.il/articles/0,7340,1-2649879,00.html> - p.1
- 4 - שאנן, אברהם, מלון הספרות החדשה העברית והכללית, יהושע אורנשטיין, יבנה, תל-אביב, 1978, עמ, 171- 172 .
- 5 - <http://Lexicom.cet.ac.il/wf/wfTerm.aspx?id=1388.p.2> .
- 6 - <http://Lib.cet.ac.il/pages/item.asp?item=18776&kwd=2003.p.2> .
- 7 - <http://www.childrenscity.co.il/attractions-details.asp?id=30> .

- <http://www.Lastudent.co.il/sq-product~21002003~165~579.htm>.p.1 -٨
<http://Lib.cet.ac.il/pages/item.asp?item=2052>.p.2. -9
<http://he.wikipedia.org/wiki/%D7%A1%D7%gg%d7%gc...>.p.1 -١٠
op.cit.p.1. -١١
<http://www.derech-hamilim.co.il/content.php?id=25>.p.1. -١٢
http://forums.nana10.co.il/Forum_82/4/7/78574.html.p.1. -13
<http://www.ynet.co.il>.op.cit.p.1. -١٤
<http://forums.nana10.co.il>.op.cit.p.1,2. -١٥
http://www.kfar-shemaryahu.mun.il/modules/article/view_article.php/131.p.1. -١٦
<http://www.haaretz.co.il/hasite/objects/pages/printArticle.jhtml?ItemNo=659718>.p. -١٧
http://www.tali.org.il/parasha/lech_lecha2.asp.p.1. -١٨
op.cit. -١٩
<http://www.knesset.gov.il/MMM/data/docs/m01087.doc> -20
<http://www.storage.cet.ac.il/cet/orums/storage/messagefiles/216766/27398/forum27398m242206i1.doc> -21
<http://www.tzafonet.org.il/forums/uploadfiles/766-83486575.doc> -22
<http://www.knesset.co.il>.op.cit.p4. -23
<http://dafdaf.co.il/sipurim/Ayalot/sipurimAyalotNextA.htm> -24
<http://he.shvoong.com/books/children-and-youth/1648522> -٢٥
<http://80.tapuz.co.il/blog/UserBlog.asp?folderName=tzitziya&EntryId=933578&passok=yes> -26
<http://dafdaf.co.il>.op.cit.-27
<http://he.shvoong.com>.op.cit.-28
<http://he.shvoong.com/books/385097...> -29
<http://www.aplaton.co.il/story?id=435&NewOnly=2&LastView=2008-10-12%2007> -30
op.cit.-31
op.cit. -32
op.cit. -33
op.cit. -34

המקורות :

1 - המקורות העבריות :

- האנציקלופידיה העברית, כללית, יהודית וארצישראלית, כרך עשירי, ירושלים, תל-אביב, 1951, עמ. 384.
 - שאנן, אברהם, מלון הספרות החדשה העברית והכללית, יהושע אורנשטיין, יבנה, תל-אביב, 1978, עמ. 171-172.
- האנטרנית :** - 2
- <http://www.ynet.co.il/yaan/0.7340.1-10514-MtA1MTRfMZJ5NDCVMDZfMTO4NI...>
 - <http://www.ynet.co.il/articles/0,7340,1-2649879,00.html> - p.1
 - <http://Lexicom.cet.ac.il/wf/wfTerm.aspx?id=1388>.p.2.
 - <http://Lib.cet.ac.il/pages/item.asp?item=18776&kwd=2003>.p.2.
 - <http://www.childrencity.co.il/attractions-details.asp?id=30>
 - <http://www.Lastudent.co.il/sq-product~21002003~165~579.htm>.p.1
 - <http://Lib.cet.ac.il/pages/item.asp?item=2052>.p.2.
 - <http://he.wikipedia.org/wiki/%D7%A1%D7%gg%D7%gc...>p.1
 - <http://www.derech-hamilim.co.il/content.php?id=25>.p.1.
 - http://forums.nana10.co.il/Forum_82/4/7/78574.html.p.1.
 - http://www.kfar-shemaryahu.mun.il/modules/article/view_article.php/131.p.1.
 - <http://www.haaretz.co.il/hasite/objects/pages/printArticle.jhtml?ItemNo=659718>.p.
 - http://www.tali.org.il/parasha/lech_lecha2.asp.p.1.
 - <http://www.knesset.gov.il/MMM/data/docs/m01087.doc>
 - <http://www.storage.cet.ac.il/cet/orums/storage/messagefiles/6766/27398/forum27398m242206i1.doc>
 - <http://www.tzafonet.org.il/forums/uploadfiles/766-83486575.doc>
 - <http://dafdaf.co.il/sipurim/Ayalot/sipurimAyalotNextA.htm>
 - <http://he.shvoong.com/books/children-and-youth/1648522->
 - <http://80.tapuz.co.il/blog/UserBlog.asp?folderName=tzitziya&EntryId=933578&passok=yes>
 - <http://he.shvoong.com/books/385097...>
 - <http://www.aplaton.co.il/story?id=435&NewOnly=2&LastView=2008-10-12%2007>

